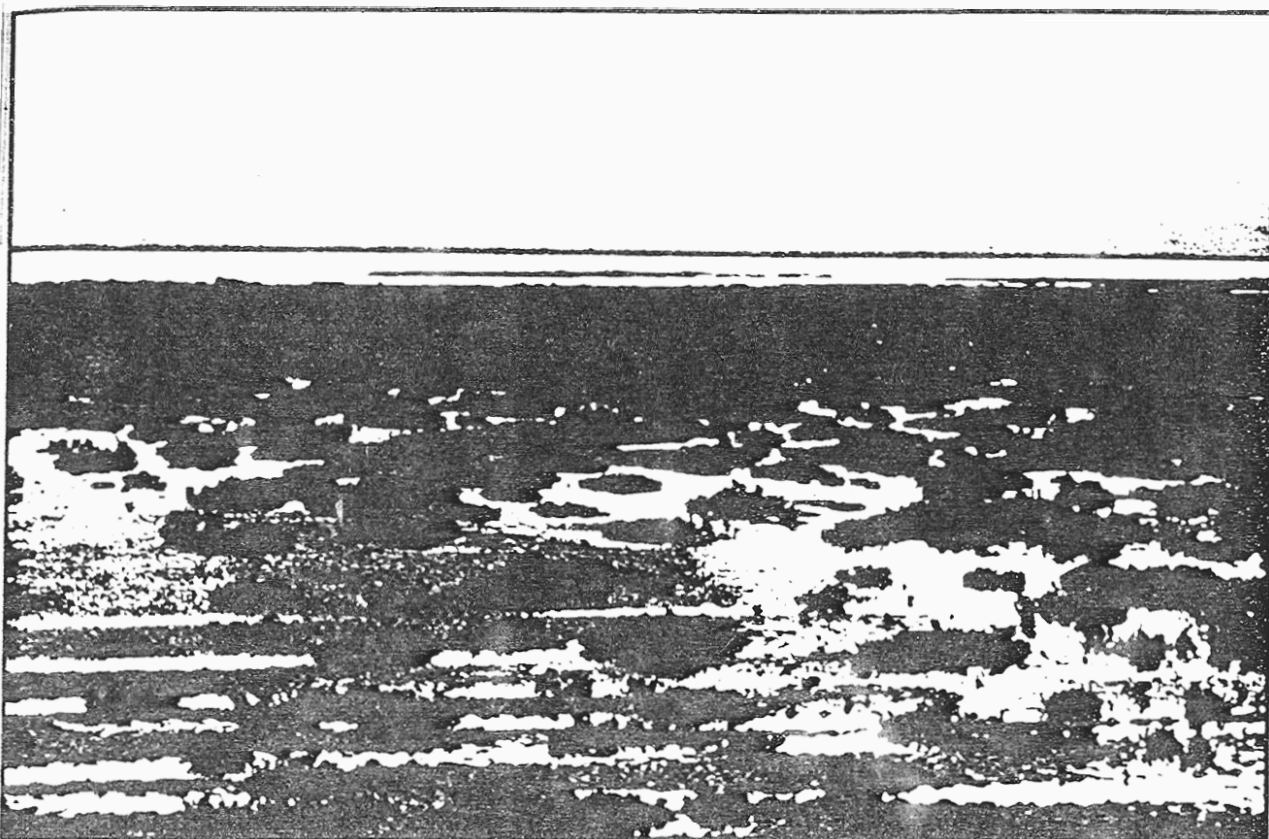

ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΤΟΠΩΝ-ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ

ΕΙΔΙΚΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ
ΠΕΡΙΟΧΗ : ΚΟΙΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΚΒΟΛΕΣ
ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ - ΜΑΛΙΑΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ
(GR2440002)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΝΙ

Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε.
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΑΣΩΝ
& ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η παρούσα εργασία χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση XI και το ΥΠΕΧΩΔΕ, στα πλαίσια του Έργου LIFE "Διατήρηση και Διαχείριση Τόπων Κοινοτικού Ενδιαφέροντος στην Ελλάδα (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ)". Το έργο εκτελέστηκε από το Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας-Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων, με βάση το συμβόλαιο Β4-3200/95/851 μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας και του ΥΠΕΧΩΔΕ και με τη συνεργασία του Υπουργείου Γεωργίας, Γενικής Γραμματείας Λασών και Φυσικού Περιβάλλοντος.

The present work was co-funded by the European Commission, DG XI, and the Greek Ministry of Environment, Physical Planning and Public Works, in the context of the LIFE project "Conservation and Management of Sites of Community Importance in Greece (Directive 92/43/EEC)". The project was executed by the Goulandris Natural History Museum-Greek Biotope/Wetland Centre under contract No B4-3200/95/851 between the European Commission, the Goulandris Natural History Museum, and the Greek Ministry of Environment, Physical Planning and Public Works, in collaboration with the Greek Ministry of Agriculture, General Secretariat for Forests and the Natural Environment.

Η πλήρης αναφορά στο κείμενο αυτό είναι:

Γεωργίου, Κυριάκος (Υπεύθυνος Συνταξης). 1996. Ειδικό Διαχειριστικό Σχέδιο για την Περιοχή Κοιλάδα και Εκβολές Σπερχειού-Μαλιακός Κόλπος (GR2440002). Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας-Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων & Πανεπιστήμιο Αθηνών. Θέρμη, 275 σελ.

This document may be cited as follows:

Georgiouis, Kyriacos, (Project Leader). 1996. Specific Management Plan for the Site Koilada kai Ekvoles Spercheiou-Maliakos Kolpos (GR2440002). The Goulandris Natural History Museum-Greek Biotope/Wetland Centre & University of Athens. Themi, 275 p

Ομάδα εκπόνησης διαχειριστικού σχεδίου

- Κυριάκος Γεωργίου, Επίκουρος Καθηγητής στον Τομέα Βοτανικής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Επιστημονικός υπεύθυνος.
- Εύα Οικονομίδου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Οικολογίας. Επιστημονική Σύμβουλος του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας.
- Αρτεμης Νικολαΐδου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στον Τομέα Ζωολογίας - Θαλάσσιας Βιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Αναστάσιος Λεγάκις, Επίκουρος Καθηγητής στον Τομέα Ζωολογίας - Θαλάσσιας Βιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Μαργαρίτα Αριανούτσου, Επίκουρη Καθηγήτρια στον Τομέα Οικολογίας και Ταξινομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Μαρία Θεσσαλίου, Λέκτορας στον Τομέα Ζωολογίας - Θαλάσσιας Βιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Οικονομίδης Παναγιώτης, Καθηγητής στο Εργαστήριο Ιχθυολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
- Ευστρατιος Βαλάκος, Λέκτορας στον Τομέα Φυσιολογίας Ζώων του Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Αθανάσιος Σφουγγάρης, Λέκτορας στο Τμήμα Γεωπονίας, Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής της Σχολής Τεχνολογικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.
- Πηνελόπη Δεληπέτρου, Διδάκτωρ Βιολογίας.
- Αντωνής Σκορδύλης, Διδάκτωρ Βιολογίας.
- Κωνσταντίνος Κασής, Διδάκτωρ Βιολογίας.
- Μπουμπορη Δημητρά, Διδάκτωρ Βιολογίας.
- Κώστας Κορμάς, Βιολόγος, Υπομηφιος Διδάκτωρ
- Ιωάννης Μπαζός, Βιολόγος, Υπομηφιος Διδάκτωρ
- Μαρτίνος Ισαΐτης, Βιολόγος, Υπομηφιος Διδάκτωρ
- Παναγιώτα Μαραγκού, Βιολόγος, Υπομηφια Διδάκτωρ.
- Άλεξυ Μελιαδου, Φυσικός, Υπομηφια Διδάκτωρ.
- Κώστας Παπαδημητρίου, Βιολόγος
- Κώστας Στυσινός, Καθηγητής Μ.Ε. Υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Δ/ση Β΄θμιας Εκπαίδευσης Φθιώτιδας)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ένταξη μιας περιοχής στο δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000» δεν αποτελεί παρά μόνο την αρχή για την υλοποίηση του δικτύου. Το επόμενο, σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της διατήρησης των φυσικών αξιών μιας περιοχής είναι η εκπόνηση ενός σχεδίου για τη διαχείρισή της. Η εφαρμογή, δηλαδή, της επιστημονικής γνώσης και εμπειρίας στις πραγματικές συνθήκες μιας περιοχής για τη διαμόρφωση ρεαλιστικών μέτρων προστασίας των οικοτόπων και των ειδών λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό κινείται και η εκπόνηση του παρόντος Ειδικού Διαχειριστικού Σχεδίου, ενός από τα 10 πρώτα σχέδια για ισάριθμες περιοχές του δικτύου «ΦΥΣΗ 2000».

Τον Διευθυντή του Ελληνικού Κέντρου Βιοτόπων - Υγροτόπων καθηγητή κ. Πανταζή Γεράκη και τον καθηγητή κ. Σπύρο Ντάφη ευχαριστώ για την εμπιστοσύνη που έδειξαν στην ερευνητική ομάδα του Πανεπιστημίου Αθηνών και στους εξωτερικούς συνεργάτες της, αλλά και για τις χρήσιμες υποδείξεις τους. Οφείλω ευχαριστίες σε όλα τα μέλη της συντονιστικής ομάδας του έργου για την ομολογουμένως εντατική προσπάθεια που κατέβαλαν ώστε να υπερβληθούν οι δυσκολίες. Επίσης, ευχαριστώ το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, το Υπουργείο Γεωργίας καθώς και τους τοπικούς φορείς του Νομού Λαμίας και την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας για τη συνεργασία τους και τις πληροφορίες που παρείχαν.

Το Διαχειριστικό Σχέδιο εκπονήθηκε στον περιορισμένο χρόνο του ενός έτους και με περιορισμένους πόρους. Η ιδιαίτερη πρόκληση της μελέτης της περιοχής «Κουάδα και εκβολές Σπερχείου - Μαλιακός Κόλπος», ήταν η πρόταση μέτρων τα οποία να εξασφαλίζουν τη διατήρηση της σημαντικής βιοποικιλότητας μιας περιοχής που υφίσταται έντονες περιβαλλοντικές πιέσεις ενώ παράλληλα δεν θα παρεμποδίζουν, αλλά αντίθετα θα προάγουν, την εξίσου σημαντική οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της περιοχής. Το κλειδί βρίσκεται στην κατανόηση του ότι η διατήρηση της φύσης είναι μακροπρόθεσμα και η πλέον οικονομικά συμφέρουσα τακτική. Εργαστήκαμε με γνώμονα τη διατήρηση των ειδών και των φυσικών οικοτόπων, χωρίς όμως να εξαιρούμε τις ανάγκες των ανθρώπων που ζουν εκεί. Έτσι ελπίζουμε στην αποδοχή του σχεδίου από τους κατοίκους της περιοχής και στην απαραίτητη συνεργασία τους.

Οφείλω ευχαριστίες προς όλα τα μέλη της ερευνητικής ομάδας για την άμεση ανταπόκριση και την υπεύθυνη εργασία που προσέφεραν, καθώς και για το αριστο πνεύμα συνεργασίας που επέδειξαν. Ιδιαίτερα ευχαριστώ την Δρα Πηνελόπη Λαμπέτρου για τη σημαντική της συμβολή στη συνθετική κυρίως εργασία που απαιτούσε το διαχειριστικό σχέδιο.

Τέλος, πρέπει να τονισθεί ότι το έργο αυτό κατέδειξε ποσο σημαντικό και απαραίτητο εργαλείο αποτελούν τόσο για την οικολογική αξιολόγηση όσο και για τη διαμόρφωση των διαχειριστικών προτάσεων η μελέτη και η ακριβής χαρτογράφηση των φυσικών οικοτόπων. Η ίδια, ενδεχομένως λεπτομερής, μελέτη αποτελεί προϋπόθεση για την εκπόνηση των διαχειριστικών σχεδίων όλων των περιοχών του δικτύου «ΦΥΣΗ 2000».

Για την περιοχή του Σπερχείου, εκτός του παρόντος σχεδίου, έχουν εκπονηθεί πολλές μελέτες και ένα πολυπλευρό σχέδιο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (Μπονάζουνας και συνεργάτες, 1996). Καταλήγω, με την ευχή να πραγματοποιηθεί και το τελικό βήμα για τη διατήρηση των φυσικών αξιών της περιοχής του Σπερχείου, να τεθεί δηλαδή σε εφαρμογή το Ειδικό Διαχειριστικό Σχέδιο, στο πλαίσιο της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της περιοχής.

Κυριάκος Γεωργίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	1
SUMMARY	5
RESUME	8
ΜΕΡΟΣ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	12
ΜΕΡΟΣ 2. ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	
2.1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	
2.1.1. Γεωγραφία	16
2.1.2. Καλυψεις γης	17
2.1.3. Νομικό καθεστώς	17
2.1.4. Υφιστάμενες συνθήκες διαχείρισης	18
2.1.4.1. Δημόσιοι Φορείς υπεύθυνοι για τη διαχείριση της περιοχής	18
2.1.4.2. Οργανωτική Δομή Διεύθυνσης Γεωργίας	19
2.1.4.3. Σχέδια Διαχείρισης Δασών	20
2.1.4.4. Σχέδια αναδιάρθρωσης της Γεωργίας	22
2.2. ΑΒΙΟΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	
2.2.1. Κλίμα	23
2.2.2. Γεωλογία	31
2.2.3. Έδαφος	32
2.2.4. Υδρολογία	33
2.3. ΒΙΟΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	
2.3.1. Χλωρίδα	36
2.3.2. Οικότοποι - Βλάστηση	45
2.3.2.1. Θαλάσσιοι Οικότοποι	50
2.3.2.1.1. Αβαθείς κόλποι	50
2.3.2.1.2. Λιβάδια <i>Posidonia</i>	51
2.3.2.1.3. Αμμοσύρτες με <i>Cymodocea</i>	51
2.3.2.1.4. Λασπώδεις βυθοί αποκαλυπτόμενοι κατά τη ρηχεία	52
2.3.2.1.5. Είδη ενδείκτες.....	53
2.3.2.2. Χερσαίοι Οικότοποι	53

2.3.2.2.1. Αμμώδεις παραλίες	53
2.3.2.2.2. Αλοφυτικοί Οικότοποι - Αλμυρά Έλη και Λιβάδια	55
2.3.2.2.3. Βλάστηση Γλυκών Νερών	60
2.3.2.2.4. Παρόχθια Δάση	63
2.3.2.2.5. Μακί	67
2.3.3. Πανίδα	70
2.3.3.1. Πτηνά	70
2.3.3.2. Θηλαστικά	77
2.3.3.3. Ερπετά	79
2.3.3.4. Ιχθύες	82
2.3.3.5. Ασπόνδυλα	88
2.4. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	
2.4.1. Φυσικές λειτουργίες στο θαλάσσιο οικοσύστημα	89
2.4.1.1. Χρήση ηλιακής ακτινοβολίας και πρωτογενής παραγωγή	89
2.4.1.2. Θρεπτικά άλατα	90
2.4.1.3. Δευτερογενής παραγωγή	90
2.4.2. Φυσικές λειτουργίες υδροτολικού συστήματος	91
2.4.2.1. Βιολογική παραγωγικότητα - Αποσύνθεση	91
2.4.2.2. Βιογεωχημική ανακύκλωση	92
2.4.2.3. Ρύθμιση της υδρολογικής ροής και αποθήκευση νερού	93
2.4.2.4. Προσφορά ενδαιτηματος	95
2.4.3. Φυσικές λειτουργίες στο ποταμιο οικοσύστημα	95
2.4.3.1. Επιφανειακή απορροή	95
2.4.3.2. Ο ποταμός οικότοπος	96
2.4.3.3. Επίδραση της παρόχθιας βλάστησης	97
2.4.3.4. Παρόχθια βλάστηση: Βιολογική παραγωγή-Επίδραση στο τοπικό κλίμα	99
2.5. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	
2.5.1. Ιστορία, Αρχαιολογία, Κοινωνική Ανθρωπολογία	100
2.5.2. Ειδικά τοπία	105
2.5.3. Έρευνα, εκπαίδευση, κατάρτιση	106

2.5.4. Οικισμοί και Κοινωνική Υποδομή109

2.5.5. Στάση και προσδοκίες των τοπικών πληθυσμών 117

2.6. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ

2.6.1. Παραγωγή καλλιεργούμενων φυτών 121

2.6.2. Παραγωγή αγροτικών ζώων 123

2.6.3. Παραγωγή δασικών προϊόντων 124

2.6.4. Παραγωγή αλιευμάτων 125

2.6.5. Κυνήγι 126

2.6.6. Μεταποίηση 127

2.6.7. Αναψυχή - Τουρισμός 128

ΜΕΡΟΣ 3. ΠΡΩΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΙΔΑΝΙΚΩΝ ΣΚΟΠΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

3.1. ΠΡΩΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΞΙΩΝ.....131

3.1.1. Φυσικά δομικά γνωρίσματα 131

3.1.1.1. Αξιολόγηση οικοτόπων 133

3.1.1.2. Αξιολόγηση ειδών..... 134

3.1.1.2.1. Αξιολόγηση ειδών χλωρίδας..... 134

3.1.1.2.2. Αξιολόγηση ειδών πανίδας..... 135

3.1.1.3. Αξιολόγηση των συνεπειών των ανθρώπινων δραστηριοτήτων και φυσικών διεργασιών 148

3.1.1.4. Οικολογική αξιολόγηση της περιοχής..... 151

3.1.2. Φυσικά λειτουργικά γνωρίσματα 165

3.1.3. Αξιολόγηση των Κοινωνικών, Οικονομικών και Πολιτιστικών Συνθηκών.... 167

3.2. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΙΔΑΝΙΚΩΝ ΣΚΟΠΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ..... 169

ΜΕΡΟΣ 4. ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΕΦΙΚΤΩΝ ΣΚΟΠΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

4.1. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΟΥΣ ΙΔΑΝΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ..... 171

4.1.1. Θετικοί παράγοντες..... 171

4.1.2. Αρνητικοί παράγοντες.....	171
4.2. ΕΦΙΚΤΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	174
ΜΕΡΟΣ 5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	
5.1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	177
5.2. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ.....	180
5.2.1. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ.....	180
5.2.2. ΕΙΔΙΚΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΙΚΟΤΟΠΟΥΣ.....	196
5.2.3. ΕΙΔΙΚΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΑ ΕΙΔΗ ΧΛΩΡΙΔΑΣ.....	203
5.2.4. ΕΙΔΙΚΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΑ ΕΙΔΗ ΠΑΝΙΔΑΣ.....	206
5.2.5. ΕΙΔΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ.....	212
5.3. ΣΥΝΟΨΗ ΜΕΤΡΩΝ.....	215
ΜΕΡΟΣ 6. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ (MONITORING)	
6.1. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΟΙΚΟΤΟΠΙΩΝ	225
6.1.1. Παρακολούθηση έκτασης.....	225
6.1.2. Παρακολούθηση θαλάσσιων και χερσαίων οικοτόπων	227
6.2. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΕΙΔΩΝ ΧΛΩΡΙΔΑΣ.....	247
6.2.1. Είδος: <i>Petrorhagia cretica</i>	247
6.2.2. Είδος: <i>Centaurea pelia</i>	249
6.3. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΕΙΔΩΝ ΠΑΝΙΔΑΣ.....	253
6.3.1. Πτηνά	253
6.3.2. Θηλαστικά.....	257
6.3.2.1. <i>Lutra lutra</i> (βίδρα)	257
6.3.2.2. Νυχτερίδες	259
6.3.3. Ερπετά	260
6.3.4. Ιχθύες.....	262
6.3.5. Ασπόνδυλα.....	264
ΜΕΡΟΣ 7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	265
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	271
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.....	273

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η περιοχή «Κουλάδα και Εκβολές Σπερχειού - Μαλιακός Κόλπος» εμβαδού 47.723 ha βρίσκεται στο Ανατολικό τμήμα της Κεντρικής Ελλάδας, και υπάγεται στο νομό Φθιώτιδας. Η περιοχή συμπεριλαμβάνεται στις προτεινόμενες για ένταξη στο δίκτυο «Φύση 2000» (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ) με βαθμό προτεραιότητας Α και συνορεύει με τον Εθνικό Δρυμό της Οίτης. Έχει χαρακτηριστεί ως Σημαντική για την Ορνιθοπανίδα Περιοχή (ΙΒΑ, Νο 065, Διεθνές Συμβούλιο Προστασίας των Πουλιών) και τον Ιούνιο του 1994 προτάθηκε ως Ειδική Ζώνη Προστασίας (SPA, Οδηγία 79/409 ΕΟΚ).

Υπεύθυνοι Δημόσιοι Φορείς για τη διαχείριση της περιοχής είναι: η Επιθεώρηση Δασών, η Διεύθυνση Δασών (Δασαρχεία Λαμίας και Σπερχειάδας), η Διεύθυνση Γεωργίας (5 γραφεία Γεωργικής Αναπτυξης: Λαμίας, Μακρακώμης, Σπερχειάδας, Στυλίδας και Μωλου καθώς και ένα Κέντρο Γεωργικών Εφαρμογών και Εκπαίδευσης στις Βαρδάτες), η Διεύθυνση Εγγείων Βελτιώσεων, η Κτηματική Υπηρεσία Δημοσίου, η Εφορία Αρχαιοτήτων Λαμίας, η Διεύθυνση Περιβάλλοντος (Υπ. Χωροταξίας, Περιβάλλοντος, Οικισμού, και Δημοσίων Έργων) και η Εποπτεία Αλιείας Φθιώτιδας (Υπ. Γεωργίας).

Το κλίμα της περιοχής είναι τοπικό Μεσογειακό. Η ξηροθερμική περίοδος εντοπίζεται χρονικά από τα μέσα Απριλίου ως τα μέσα Σεπτεμβρίου.

Η λεκάνη απορροής του Σπερχειού χωρίζεται σε τρεις μεγάλες λιθολογικές ενότητες και αποτελείται από συμπλεγείς και προσχλωσιγενείς σχηματισμούς που έχουν σχηματιστεί εντονο μορφολογικό ανάγλυφο. Η ταφρός του Σπερχειού εγκλείεται ανάμεσα σε δύο σειρές βουνών, δημιουργήθηκε από τεκτονική εγκατακρημνιση ρηγματιών και περιέχει άφθονα ιζηματα του Πλειστοκαινού και Ολόκαινού. Το δέλτα, μεταβάλλεται ταχύτατα αυξανόμενο προς Ανατολάς ως αποτέλεσμα της προσφοράς υλικού και της τεκτονικής καταβύθισης της ταφρου του Μαλιακού κόλπου. Η στερεοπαροχή είναι 2.655.909 m³ φερτών υλών ετος. Η εκτίση του ήταν παλαιότερα θάλασσα. Τα εδάφη της περιοχής από πλευράς προέλευσης ανήκουν στα Αλλουβια, Κολλουβια, Αυτόχθονα και Αλόμορφα-Παθογενή. Η ευρύτερη περιοχή της λεκάνης του Σπερχειού ποταμού απαρτίζεται από 19 ορεινές υδρολογικές υπολεκάνες. Ο ποταμός τροφοδοτείται από 63 χειμαρρούς μόνιμης και περιοδικής ροής πολλοί από τους οποίους εκβάλλουν καταυθείαν στον κύριο κλάδο του ποταμού. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τη γεωμορφολογία της περιοχής έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία καταστροφικών πλημμύρων σε περιόδους έντονης βροχόπτωσης ή καταιγίδας.

Η περιοχή αποτελεί ένα ευρύτερο οικοσύστημα με τρεις αλληλένδετες από οικολογική, και διαχειριστική, άποψη ενότητες: α) Το θαλάσσιο σύστημα του Μαλιακού κόλπου με 4 τύπους οικοτόπων. β) Το υγροτοπικό σύστημα του δέλτα του Σπερχειού, με 4 τύπους αλοφυτικής βλάστησης, καλαμώνες και υδρόβια βλάστηση (3 τύποι οικοτόπων). Εκατέρωθεν του δέλτα εμφανίζεται παραλιακή αμμόφιλη βλάστηση. γ) Το ποτάμιο σύστημα της κοιλάδας του Σπερχειού, με υδρόβια και υγρόφιλη βλάστηση, κυρίως παρόχθια πλατανοδάση και θαμνώνες με λιγαριά-αρμυρίκι-πικροδάφνη. Μακί (3 τύποι) παρατηρούνται στις παρυφές της περιοχής ενώ στους κώνους αποθέσεων σχηματίζονται μωσαϊκά υδρόφύλων ειδών και μακί. Συνολικά καταγράφηκαν 23 τύποι οικοτόπων (22 τύποι κοινοτικού ενδιαφέροντος, 2 τύποι προτεραιότητας). Επίσης, καταγράφηκαν 200 χλωρίδικα ταχα, 1 είδος κοινοτικού ενδιαφέροντος (Παράρτημα V της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ) και άλλα 13 σημαντικά ταχα.

Η ορνιθοπανίδα της περιοχής παρουσιάζει ιδιαίτερο πλούτο και ενδιαφέρον. Συνολικά καταγράφηκαν 179 είδη πτηνών (93 στο Παράρτημα I της Οδηγίας 79/409, 5 μεταναστευτικά είδη και άλλα 32 σημαντικά είδη). Στην περιοχή απαντούν 4 είδη θηλαστικών κοινοτικού ενδιαφέροντος και άλλα 5 σημαντικά είδη. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η αρκετά συχνή παρουσία του είδους *Lutra lutra* (βίδρα), οι πληθυσμοί του οποίου έχουν μειωθεί δραματικά σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Καταγράφηκαν επίσης 4 είδη ερπετών του Παραρτήματος II και άλλα 3 σημαντικά είδη. Όσον αφορά τους ιχθύες εντοπίστηκαν 21 συνολικά είδη, από τα οποία τα 4 είναι είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος, ενώ άλλα 5 είναι απειλούμενα ή ενδημικά. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το ενδημικό είδος *Pungitius hellenicus* (Ελληνοπυγόστεος). Τέλος στην περιοχή συναντώνται 3 σημαντικά είδη ασπονδύλων.

Οι φυσικές λειτουργίες των 3 συστημάτων της περιοχής είναι αλληλένδετες και αλληλοεπηρεαζόμενες. Σε σημαντικό βαθμό, εκτός της προσφοράς ποικιλίας ενδιααιτημάτων επιτελούνται: α) στο ποτάμιο σύστημα οι λειτουργίες διεπικοινωνίας-μεταφοράς, ο εμπλουτισμός των υπόγειων υδροφόρων οριζώντων και οι λειτουργίες παρόχθιας βλάστησης (π.χ., ρύθμιση της ποιότητας και της ποσότητας του νερού και βιολογική παραγωγικότητα)· β) στον υγρότοπο του δέλτα η υψηλή πρωτογενής και δευτερογενής παραγωγικότητα, η βιογεωχημική ανακύκλωση (π.χ., παγίδευση ιζημάτων), η αποσύνθεση και η ρύθμιση του τοπικού κλίματος και της υδρολογίας· γ) στο θαλάσσιο σύστημα η πρωτογενής και δευτερογενής παραγωγή, η ανακύκλωση θρεπτικών αλάτων.

Ο ιδανικός σκοπός διαχείρισης είναι η διατήρηση, ή και αποκατάσταση όπου χρειάζεται, της βιοποικιλότητας και των φυσικών λειτουργιών της περιοχής και παράλληλα η διατήρηση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της. Ο σκοπός αυτός επηρεάζεται αρνητικά κυρίως από τα κοινωνικο-οικονομικά γνωρίσματα της περιοχής. Δεν είναι δυνατή η αναστολή όλων των ανθρωπογενών πιέσεων (κατάτμηση του τοπίου, υπερκατανάλωση των φυσικών αποθεμάτων, ρύπανση του νερού και του εδάφους, βόσκηση, θήρα) στο φυσικό περιβάλλον, αλλά είναι δυνατή η άμβλυνση των επιπτώσεών τους. Συμπερασματικά, ο ιδανικός σκοπός διαχείρισης είναι εφικτός, αρκεί να τεθεί σε εφαρμογή ένα σχέδιο ολοκληρωμένης διαχείρισης της περιοχής με στόχο την επίτευξη της αιεφόρου ανάπτυξης.

Τα μέτρα που προτείνονται για την επίτευξη του παραπάνω γενικού σκοπού είναι: α) Παρακολούθηση των οικοτόπων και των ειδών της περιοχής. Η λήψη διαχειριστικών αποφάσεων και το χρονοδιάγραμμα αναπροσαρμογής του σχεδίου διαχείρισης βασίζεται στα αποτελέσματα της παρακολούθησης. β) Μέτρα για το σύνολο της περιοχής που αφορούν: στην οριοθέτηση, στις χρήσεις γης και στον καθορισμό ειδικών ζωνών απόλυτης προστασίας (Α) και εκτόνωσης (Β): στα υδραυλικά έργα· στην αναδάσωση αναφύτευση της κοίτης του Σπερχειού και των παραποτάμων του· στη χρήση των αποθεμάτων νερού· στη γεωργία (εφαρμογή Αγρο-περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ και χρήση λιπασμάτων και γεωργικών φαρμάκων)· στη διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων και των λυμάτων· στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των κατοίκων και στην προώθηση εναλλακτικών μορφών ανάπτυξης. γ) Ειδικά μέτρα για τη διατήρηση ή και αποκατάσταση των οικοτόπων της περιοχής. δ) Ειδικά μέτρα για τη διατήρηση των σημαντικών ειδών χλωρίδας και πανίδας της περιοχής. ε) Δημιουργία Ειδικού Διαχειριστικού Φορέα ο οποίος θα συντονίζει τις ενέργειες των δημόσιων φορέων, της τοπικής αυτοδιοίκησης, των τοπικών οργανώσεων κλπ. και στον οποίο θα συμμετέχουν απαραίτητα ειδικοί σύμβουλοι επί των οικοτόπων, της χλωρίδας και πανίδας της περιοχής.

Σημείωση: Η περίληψη του διαχειριστικού σχεδίου συνοδεύεται από σύντομη των μετρων